

HET ZWEEDSE PAN-PARK FULUFJÄLLET

Rauwe wildernis met een zacht randje

‘Puur, hard en kleurrijk’, met deze drie woorden vat fotograaf James van Leuven het Pan-park Fulufjället samen. Twaalf keer heeft hij het inmiddels bezocht, en twaalf keer kwam hij met imposante beelden thuis. Grasduinen selecteerde de mooiste foto’s.

Dit verhaal gaat over Fulufjället. Voor je verder leest: pak even de atlas erbij en zoek Zweden op. Neem het gebied tussen de 62ste en 61ste breedtegraad, kijk waar Zweden grenst aan Noorwegen en precies

op de helft van de twee breedtegraden zie je staan: Fulufjället. Het is de naam van een nationaal park. *Fulu* is, net als de naam van de rivier de Fulan die door het park stroomt, afgeleid van een Zweedse uitdrukking die zoiets als 'vaal grijs' betekent. En *fjället* is 'berg' in het Zweeds. Behalve een nationaal park is Fulufjället ook een Pan-park. Pan staat voor *protected area network* en dat kun je zien als een soort keurmerk of Michelinster voor een nationaal park. De Pan-parken, er zijn er negen in totaal in Europa, zijn een initiatief van het Wereld Natuur Fonds (WNF) en Molecaten. Het idee achter de Pan-parken is het creëren van een Europees netwerk van nationale parken waarbij de kwaliteit van de natuur, het beheer en de recreatievoorzieningen heel belangrijk zijn. Tevens is het project bedoeld om de lokale bevolking te stimuleren het ecotourisme te bevorderen. De in Noord-Brabant wonende fotograaf James van Leuven, die overigens vijftig procent lers bloed door zijn aderen heeft stromen, was van begin af aan betrokken bij de plannen rond Fulufjället. 'In 1997 kwam ik voor het eerst in aanraking met de streek. Het WNF en Molecaten waren toen bezig om in Europa Pan-parken op te zetten en als fotograaf werd ik bij dat project betrokken. In 1999 ben ik voor het eerst naar Zweden gereisd, om een

fotoreportage te maken. Het WNF en Molecaten gebruikten dat beeld vooral voor de promotie van Fulufjället.'

Stenen uit Zuid-Amerika

Zijn eerste bezoek, nu bijna tien jaar geleden, herinnert Van Leuven zich nog goed. 'Fulufjället was toen nog een "gewoon" natuurerrein. Het was nog geen nationaal park (dat werd het pas in 2002, red.), geen Pan-park, er waren geen faciliteiten en het dorp Mörkret, dat het dichtst bij het park lag, had elf inwoners. Kortom: er was niets, alleen maar natuur.' Tegenwoordig heeft het Pan-park meer te bieden: het dorp Mörkret is nog altijd klein maar is een goede uitvalbasis. Je kunt naar het nabijgelegen bezoekerscentrum en het dorp is een prima startpunt om te wandelen naar de spectaculaire en bijna honderd meter hoge waterval Njupeskar. Van Leuven: 'Ik schat dat 90 procent (er komen zo'n 40.000 bezoekers per jaar, red.) van de toeristen die Fulufjället bezoeken naar de waterval wandelen en dan weer vertrekken. Slechts 10 procent trekt verder het gebied in. Natuurtoeristen die zich wat dieper in het park wagen, krijgen er beslist iets voor terug.' Fulufjället bestaat voor een groot deel uit een duizend meter hoge berg, een

berg zonder piek. Van Leuven: 'De top is eigenlijk een 35 kilometer lang plateau dat bezaaid ligt met stenen die fraai zijn bespikkeld met korstmossen in allerlei kleuren.' En juist die stenen, het zijn kalkzandstenen, fascineren Van Leuven mateloos. 'Fulufjället is het enige kalkzandsteengebergte in Scandinavië. Het opmerkelijke is: de stenen die in Zweden liggen, vind je ook in Zuid-Amerika. Heel vroeger hebben deze landmassa's aan elkaar gezeten, maar door gigantische oerkrachten zijn ze van elkaar losgescheurd en op drift geraakt. De stenen zijn ooit ontstaan uit strandzand dat onder hoge druk is samengeperst.'

Ultieme leegte

'De grootste aantrekkingskracht van het 385 km² tellende Fulufjället is de enorme rust, de leegte en de stilte', aldus Van Leuven. 'Het is een andere leegte of stilte dan die je in een bos of een woestijn ervaart. Op het bergplateau heb je heel sterk het idee dat je bent overgeleverd aan de elementen. Er is niets wat je hier omarmd, het is heel puur, hard en koud. Het heeft, om het met een Brabants woord te zeggen, een mooie rilheid. Ril is zoiets als ruw. Dat maakt het erg bijzonder.' Volgens Van Leuven is het natuurgebied met geen enkele ander gebied te vergelij-

ken. 'Ik ben ook op andere woeste plekken in Europa geweest, maar dat was toch anders. In de Alpen hoor je bijvoorbeeld altijd wel het geluid van een auto of een vliegtuig, je hebt daar zelden het idee dat het is verlaten. Maar in Fulufjället is de mens totaal afwezig. Er zijn geen huizen, geen wegen, er is niets. Hier vind je nog oerwildernis waar je helemaal op jezelf bent aangevoelen. Hier kun je nog ultieme eenzaamheid ervaren.' Hij is even stil en zegt dan: 'En dat vind ik soms best prettig.' ■

Pag. 62/63
Links: herfst op de berg in Fulufjället: berkblad kleurt geel en de grondvegetatie met bosbes, rendiermos en ruige haarmossen zorgen voor een bijzonder en bijna abstract kleurenpalet.
Rechtsboven: top van een sparrentak
Pag 64/65:
Vanuit het noordoosten kijk je hier uit op Fulufjället. Er waait vaak een westenwind, die

tegen de berg duwt waardoor de lucht stijgt en wolken de hoogte in worden gedreven. Bij laat avondlicht verandert de hemel soms in een oranje draaikolk van wolken en licht
Deze pagina's:
Links: door het jonge groen van het voorjaar schemert t een eland.
Midden: aan de voet van de berg liggen in de luwte diverse kleine meertjes.
Rechts: adder

Feiten over Fulufjället

Fulufjället is ruim 385 km² groot en in het park ligt een 140 kilometer lang netwerk aan wandelpaden. Het Pan-park is bereikbaar via auto, bus en trein. Vanuit Stockholm is het ongeveer vier uur met de trein en dan nog circa twee uur met de bus. De meest stille maanden om het park te bezoeken zijn april en mei. De beste maanden voor een bezoek zijn juni en september. Wilde dieren leven er genoeg: enkele spectaculaire soorten zijn Europese bruine beer, lynx, bever, veelvraat en de wolf. Ook steenarend, kraanvogel, korhoen en de taigagaai komen er voor. De vegetatie is ook bijzonder. Natuurfotograaf James van Leuven: 'Er is onderzoek gedaan naar de mossen en de schimmels in het gebied: er zijn meer dan vijfhonderd soorten aangetroffen.' Behalve het bergplateau biedt Fulufjället ook flinke stukken naald- en berkenbossen.

James van Leuven

De thuisbasis van James van Leuven is het Brabantse Oirschot. Al ruim twintig jaar werkt hij als professioneel fotograaf. De laatste jaren focust hij zich steeds meer op documentaire fotografie, natuur en milieu spelen daarbinnen een belangrijke rol. Van Leuven is tevens een van de juryleden van de maandelijkse fotowedstrijd in Grasduinen. Via reisorganisatie SNP (www.snp.nl) kun je in 2009 twee fotoreizen boeken die hij begeleidt (vertrek 19 en 26 september 2009). Ook is hij samen met Pan-parks Accommodations betrokken bij een fotoreis die naar Fulufjället wordt georganiseerd (in de eerste week van juni 2009 is de eerste). Meer informatie over die fotoreis en beelden van Fulufjället vind je op: www.jamesvanleuven.nl.

